

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı : 23086
Tarih : 06.03.2023

79057

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzük 'ün 96'ncı ve 99'uncu Maddeleri gereğince yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim.

Serpil KEMALBAY PEKGÖZEGÜ

İzmir Milletvekili

6 Şubat 2023'te merkez üstü Pazarcık olan 7,7 büyüklüğündeki deprem ve merkez üstü Elbistan olan 7,6 büyüklüğündeki depremler Maraş, Antep, Malatya, Gaziantep, Hatay, Adıyaman, Osmaniye, Adana, Kilis ve Urfa'da ağır yıkımlara neden olmuş, 11 ili etkilemiş, resmî açıklamalara göre şimdiye kadar 45 binin üzerinde yurttaşımız yaşamını yitirirken binlerce bina yıkılmış ve yüzbinlerce bina da hasar görmüştür. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı (ÇŞİDB), deprem bölgesindeki 11 ilde yaptığı hasar tespit çalışmalarında incelenen 1.250.000 binada yer alan 4.511.000 bağımsız birim arasında 164.321 binanın ve bu binalardaki 520 bin bağımsız birimin yıkılmış ya da ağır hasarlı olduğu bilgisini 24 Şubat 2023 tarihinde güncelleyerek kamuoyu ile paylaşmıştır.

Uluslararası Kanseri Araştırmaları Ajansı'nın (IARC), kanserojen maddeler listesinde "kesin kanserojen" olarak tanımlayarak 1. grupta sınıflandırdığı asbest maddesinin Türkiye Asbest Yatakları Haritasına göre depremde etkilenen bölgenin ülkemizde çevresel asbestin yoğun olduğu alanlar arasında olduğu belirtilirken, TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası tarafından da Hatay ve Maraş başta olmak üzere depremde yıkılan ve ağır hasarlı oldukları için yıkımına karar verilen çok sayıda binada asbest katkı malzeme kullanıldığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla deprem bölgesinde kentsel dönüşüm ve bina yıkımlarında karşımıza çıkan "asbest maruziyeti

riski” başta olmak üzere tehlikeli atık maddeler enkaz kaldırma aşamasında yaşanacak önemli sorunlardan biri olmaktadır.

Enkazlarda arama kurtarmadan enkaz kaldırmaya ve atıkların istiflenmesine kadar asbest başta olmak üzere açığa çıkan tozlardaki zararlı maddeler ve atıklarla mücadelenin doğru yönetilmemesi depremde yaşadığımız kayıpların katlanmasına sebep olabilecek, yol açacağı kanser ve akciğer hastalıkları nedeniyle ciddi bir halk sağlığı sorunu yaratacaktır.

Depremi ilk günlerinden bugüne kadar sahada yaptığımız gözlemler ve basında ortaya çıkan görüntülere baktığımızda ‘İnşaat ve Hafriyat Atıkları’, ‘Tozla Mücadele’, ‘Tehlikeli Atıklar’, ‘Asbestli Çalışmalarda İş Sağlığı ve Güvenliği’ gibi yasa ve yönetmeliklere uyulmamaktadır. Yıkılan binalarda, enkaz kaldırma işlemleri esnasında ortaya çıkan tozlarda depremzedeler, gönüllüler, çalışanlar gözle görülmeyen asbest, kurşun, civa, küf mantarı gibi son derece tehlikeli tozlara maruz kalmıştır. Enkazlarda yapılan işlemler, hafriyat ve yıkıntı atıklarının yönetilememesi, arama kurtarma ve enkaz kaldırma esnasında önlem alınmaması, tozun önlenmemesi, uygunsuz istifleme alanları nedeniyle havaya, toprağa, yeraltı sularına karışarak sonuçları yıllar sonra açığa çıkacak bir sağlık felaketine zemin hazırlanmaktadır. Nitekim; Türk Tabipleri Birliği (TTB), deprem bölgelerinde arama-kurtarma ve enkaz kaldırma çalışmalarında havada uçuşan, birinci derecede kanser yapıcı özelliği bulunan asbest maddesi hakkında uyarıda bulunmuş, önlem alınmadığı takdirde asbestin ilerleyen yıllarda kanser başta olmak üzere ciddi hastalıklara neden olabileceğini açıklayarak bu konuda alınacak önlemleri belirtmiştir.

Bu bağlamda;

- 1- Deprem bölgesindeki enkazlar profesyonel ekipler tarafından mı kaldırılmaktadır?
- 2- Asbestli binaların yıkımında çalışan ekipler için FFP2, FFP3 toz maskesi, koruyucu kıyafet için anti-statik özelliğe sahip partiküllere karşı koruyucu tek kullanımlık TS EN ISO 13982-1’e göre Tip 5: havada uçuşan katı partiküller standardına ve TS EN 13034 ‘e göre Tip 6: sıçrayan sıvı partiküllere karşı limitli koruma standardına sahip tulumlar temin edilmiş midir?
- 3- TS EN 149+A1 uyumlaştırılmış standardı ile EN149:2001+A1:2009 standardına göre FFP3 koruma seviyesine sahip veya daha fazla koruma faktörü ile partiküllere karşı tek kullanımlık solunum koruyucular ile TS EN 143 uyumlaştırılmış standardı ile EN143+A1/AC standardına göre P3 koruma seviyesine sahip partikül filtresi ile tam yüz maskesi temin edilmiş midir?

72058

- 4- Enkaz kaldırma çalışmalarında kaldırılan tozun etkisinin azaltılması amacıyla ıslak yöntemlerle temizlenme sağlanmakta mıdır?
- 5- Kaldırılan enkazlar sonucu oluşan hafriyatın sulak alanlar veya temiz su kaynakları, yer altı suyu kaynakları, tarım toprakları ve sulama alanlarına dökülmesinin engellenmesi amacıyla döküleceği yerler konusunda doğru ve merkezi bir planlama belirlenmiş midir?
- 6- Temizlik işine katılan kişiler için basit ve anlaşılması kolay bilgiler sağlanmış ve asbestin ne olduğunun, nerede bulunabileceğinin, tehlikelerin neler olduğunun ve nasıl güvenli bir şekilde taşınacağını eğitimi verilmiş midir?
- 7- Eğitimli personel tarafından, asbest içeren malzemelerin bulunabileceği sahalar ile malzemelerin türü, arz ettikleri tehlike açısından güvenli bir eylem planı oluşturulmuş mudur?
- 8- Çalışmaların yapıldığı sahalarda karantina alanı kurulmuş ve negatif basınç ünitesinin karantina alanına konumlandırılması sağlanmış mıdır?
- 9- Çalışmaların yapıldığı sahalarda hijyen üniteleri kurulmuş mudur?
- 10- Hafriyat taşıma işlemlerini yerine getirecek olan kamyonların üstü kapalı olacak mıdır?
- 11- Çalışmaların yapıldığı sahalarda ki Atıkların Sağlık Ekolojik etkilerinin yönetilmesi amacıyla oluşturulmuş bir eylem planı bulunmakta mıdır?